

هیأت وزیران در جلسه ۲۳/۵/۱۳۹۸ به پیشنهاد مشترک وزارت‌خانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و با همکاری وزارت دادگستری و به استناد تبصره (۱۰) ماده واحده قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی - مصوب ۱۳۹۶ -، آیین نامه اجرایی قانون یاد شده را به شرح زیر تصویب کرد:

آیین نامه اجرایی قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی

ماده ۱ - در این آیین نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

۱) قانون: قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی - مصوب ۱۳۹۶ -.

۲) وزارت: هر یک از وزارت‌خانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (حسب مورد).

۳ -

مؤسسه: هر یک از دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی اعم از دولتی و غیردولتی مصوب شورای گسترش وزارت و سایر مراجع قانونی و حوزه‌های علمیه دارای مجوز از شورای گسترش حوزه‌های علمیه.

۴ - خدمات متعارف: خدماتی که بخشی از فرایند ماهوی طراحی، انجام و گزارش نتایج پژوهش نیستند و برون سپاری آنها توسط گروه پژوهشی یا پژوهشگر به شخص ثالث در ازای پرداخت حق الزحمه یا مانند آن بر اساس عرف علمی متخصصین هر رشته موجه است.

۵ - آثار متقابلانه: آثار مندرج در متن ماده واحده قانون.

۶ - مشابهت یابی (همانند جویی): ساز و کاری که در آن، سامانه تحت شبکه (وب) با دریافت متن از کاربر و مقایسه خودکار آن با متن کامل پیشنهاده (پروپوزال)، پایان نامه، رساله، کتاب، طرح پژوهشی و مقاله‌های موجود در پایگاه‌های داده و مدارک دارای دسترسی آزاد در شبکه (وب)، نوشته‌های همانند را بازیابی و میزان همانندی و منبع اطلاعات همانند را نمایش می‌دهد.

۷) ایراندак: پژوهشگاه علوم و فناوری ایران

ماده ۲ - به منظور سیاست گذاری و انجام اقدامات پیشگیرانه موضوع بندهای (۱) و (۲) تبصره (۷) ماده واحده قانون ، تدوین استانداردها و راهنمای اخلاق در پژوهش ، نظارت ، اعتباربخشی ، ایجاد هماهنگی و وحدت رویه بین کارگروه های اخلاق در پژوهش مؤسسات ، تدوین استانداردهای تهیه آثار علمی از قبیل رساله ، کتاب ، پایان نامه ، مقاله ، طرح پژوهشی و مانند آنها و رسیدگی به اختراضات نسبت به تصمیمات کارگروه اخلاق در پژوهش مؤسسات ، کارگروه وزارتی اخلاق در سطح وزارت و با ترکیب زیر تشکیل می شود :

۱ - معاون پژوهشی وزیر (رئیس) .

۲ - معاون آموزشی وزیر .

۳ - معاون حقوقی و امور مجلس وزیر .

۴ - رئیس ایرانداک .

۵ - دو نفر پژوهشگر صاحب نظر عضو هیئت علمی .

۶ - یک نفر عضو هیئت علمی رشته حقوق .

۷ - دو نفر صاحب نظر در حوزه اخلاق در پژوهش .

تبصره ۱ - اعضای ردیف های (۵) ، (۶) و (۷) این ماده به پیشنهاد معاون پژوهشی وزیر و با حکم وزیر به مدت (۲) سال انتخاب می شوند و انتخاب آنان برای دو دوره متوالی مجاز است .

تبصره ۲ - دبیرخانه کارگروه در معاونت پژوهشی وزارت بدون ایجاد ساختار سازمانی جدید تشکیل می شود و تصمیمات کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش توسط معاون پژوهشی وزیر ابلاغ می شود .

تبصره ۳ - دبیرخانه موظف است گزارش سالانه اقدامات کارگروه را به وزیر ذی ربط ارایه کند .

تبصره ۴ - با تشکیل کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش ، سایر کارگروه های متناظر موجود در وزارت منحل می شوند .

ماده ۳ - به منظور رعایت استانداردهای اخلاقی مصوب کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش در مراحل مختلف طراحی ، اجرا و گزارش نتایج پژوهش ها و همچنین اجرای سیاست های کارگروه مذکور از جمله اتخاذ تدبیر پیشگیرانه موضوع بندهای (۱) و (۲) تبصره (۷) ماده واحده قانون ، کارگروه اخلاق در پژوهش در سطح مؤسسه با ترکیب زیر تشکیل می شود :

۱ - رئیس مؤسسه (رئیس) .

۲ - معاون پژوهشی و فناوری (یا عنوان مشابه) مؤسسه (دبیر) .

۳ - معاون آموزشی مؤسسه .

۴ - سه نفر عضو هیئت علمی صاحب نظر در امور پژوهشی با معرفی معاون پژوهشی و فناوری مؤسسه و حکم رئیس مؤسسه .

۵ - یک نفر به عنوان نماینده جامعه علمی به انتخاب مجمع انجمن های علمی و حکم رئیس مؤسسه .

۶ - یک نفر صاحب نظر اخلاق در پژوهش به انتخاب و حکم رئیس مؤسسه .

۷ - یک نفر عضو هیئت علمی رشتہ حقوق به انتخاب و حکم رئیس مؤسسه .

تبصره ۱ - اعضای ردیف های (۴) ، (۵) ، (۶) و (۷) این ماده به مدت دو سال انتخاب می شوند و انتخاب آنان برای دو دوره متوالی مجاز است .

تبصره ۲ - دبیرخانه کارگروه در معاونت پژوهشی و فناوری (یا عنوان مشابه) مؤسسه و بدون ایجاد ساختار سازمانی جدید تشکیل می شود .

تبصره ۳ - مؤسساتی که با توجه به ساختار تشکیلاتی خود به تشخیص وزارت ، امکان تشکیل کارگروه اخلاق در پژوهش را ندارند ، از نظر اجرای تکالیف مقرر در این آیین نامه ، تابع کارگروه اخلاق در پژوهش یکی از دانشگاه های دولتی به تشخیص وزارت خواهد بود .

ماده ۴ - وظایف کارگروه اخلاق در پژوهش مؤسسه به شرح زیر است :

۱ - بررسی و آسیب شناسی علل و زمینه های بروز تخلفات پژوهشی و اعمال تدبیر پیشگیرانه در سطح مؤسسه و ارجاع موضوع به واحدهای ذی ربط .

۲ - پیشنهاد اصلاح مقررات و رویه های موجود به کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش در راستای کاهش زمینه های بروز تخلفات پژوهشی .

۳ - ترویج اخلاق در پژوهش ، درستکاری علمی و اطلاع رسانی در سطح مؤسسه .

۴ - برنامه ریزی برای افزایش سطح آگاهی اعضای هیئت علمی ، دانشجویان و کارکنان مؤسسه از طریق برگزاری کارگاه های آموزشی ، همایش ها ، نشست های علمی و نظایر آن .

۵ - اطلاع رسانی در خصوص استانداردهای مصوب اخلاق در پژوهش ، مصوبات کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش و سایر موارد مشابه که توسط مراجع ذی ربط اعلام می شود .

۶ - بررسی اولیه و کارشناسی گزارش های ارتکاب تخلفات پژوهشی موضوع ماده (۱۰) این آیین نامه .

۷ - اجرای مصوبات کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش و ارایه گزارش عملکرد به کارگروه وزارت متبوع .

۸ - بررسی و تصویب پیشنهاده (پروپوزال) پژوهش هایی که بر اساس مصوبات کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش ، شروع مراحل انجام آنها منوط به اخذ تأییدیه از کارگروه اخلاق در پژوهش مؤسسه است .

ماده ۵ - دستورالعمل نحوه تشکیل ، روش کار و شرح وظایف کارگروه اخلاق در پژوهش ، نحوه مدیریت تعارض منافع ، شرایط و نحوه انتخاب نماینده جامعه علمی ، نحوه انتخاب آموزش و شرایط بازرس یا بازرسان در سطح وزارت و مؤسسات ظرف سه ماه به تصویب وزیر ذی ربط می رسد . بازرسان برای مدت (۲) سال انتخاب می شوند و انتخاب آنها برای دو دوره متوالی مجاز است .

ماده ۶ - مؤسسه موظف است در اجرای تبصره (۹) ماده واحده قانون اقدامات زیر را انجام دهد :

۱ - پیشنهاده (پروپوزال) ها ، رساله ها و پایان نامه های فاقد طبقه بندی دانشجویان تحصیلات تکمیلی باید پس از تصویب در مؤسسه ، در ایرانداک ثبت شود .

۲ - کلیه رساله ها

و پایان نامه ها قبل از دفاع باید در ایرانداک مشابهت یابی شود و ارایه گزارش مشابهت یابی برای کسب مجوز دفاع الزامی است . ایرانداک موظف است امکان مشابهت یابی برخط (آنلاین) را برای مؤسسه ایجاد کند .

۳ - ارایه گواهی ثبت نهایی پایان نامه / رساله در ایرانداک برای فراغت از تحصیل الزامی است . استفاده از امتیاز پایان نامه / رساله مربوط برای ترقیع پایه ، ارتقای مرتبه اعضای هیئت علمی و تسویه حساب مالی و برخورداری از مزایای مالی آن ، منوط به ارایه گواهی ثبت نهایی و مشابهت یابی پایان نامه / رساله در ایرانداک است . گواهی مذکور باید به صورت برخط (آنلاین) قابل دسترس باشد .

تبصره ۱ - مؤسسات وابسته به وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی موظفند

اطلاعات موضوع این ماده را در سامانه این وزارتخانه ثبت و مشابهت یابی نمایند . وزارت یاد شده موظف است تمهیدات لازم را برای انتقال و ثبت اطلاعات در ایرانداک مطابق استانداردهای ایرانداک اتخاذ کند .

تصریه ۲ - نحوه عمل در خصوص اطلاعات و داده های با موضوعات امنیتی ، دفاعی و دارای طبقه بندی موضوع قانون مجازات انتشار و افشای اسناد محترمانه و سری دولتی - مصوب ۱۳۵۳ - و آیین نامه اجرایی آن - مصوب ۱۳۵۴ - طبق آیین نامه اجرایی تبصره بند (ت) ماده (۶۴) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران خواهد بود .

ماده ۷ - خدمات متعارفی که در هر یک از مراحل طراحی ، انجام و گزارش نتایج پژوهش بروز سپاری می شوند ، باید در پیشنهاده (پروپوزال) پژوهشی به صورت شفاف بیان شوند و به تصویب مؤسسه برستند .

ماده ۸ - مؤسسه مکلف است متن کامل پایان نامه های فاقد طبقه بندی را حداکثر پنج سال پس از تاریخ دفاع منتشر کند .

ماده ۹ - در اجرای تبصره (۴) ماده واحده قانون ، وزارت ، افرادی از بازرسان خود را که در وزارت و مؤسسه اشتغال به کار دارند ، به عنوان ضابط خاص دادگستری تعیین و به منظور طی دوره آموزشی ضابطان دادگستری و دریافت کارت ویژه ضابطان دادگستری به مراجع قضایی مربوط معرفی می کند . ضابطان خاص یاد شده پس از دریافت کارت ویژه در حدود قوانین و مقررات انجام وظیفه می کنند .

تصریه ۱ - چنانچه هر یک از جرایم موضوع قانون ، توسط اشخاص حقیقی و حقوقی به قصد انتفاع و به عنوان حرفه یا شغل ارتکاب یابد ، ضابطان خاص یاد شده تحقیقات لازم را در آن خصوص انجام می دهند و ضمن گزارش به وزارت و مؤسسه متبع ، مراتب را جهت تعقیب کیفری به اطلاع دادستان شهرستان می رسانند . این امر مانع طرح شکایت مستقیم وزارت یا مؤسسه به دادسرای عمومی و انقلاب نیست . ضابطان خاص مکلف به بررسی و تحقیق در زمینه جرایم ارتکابی یاد شده حسب نظر وزارت یا مؤسسه متبع هستند .

تصریه ۲ - مرتکب یا مرتکبان جرایم موضوع ماده واحده قانون با حکم دادگاه ، مکلفند وجوه دریافتی ناشی از جرم را به حساب خزانه واریز کنند .

تصریه ۳ - وزارت می تواند در پیگیری جرایم موضوع ماده واحده قانون علاوه بر استفاده از بازرسان خود به عنوان ضابط خاص ، در حدود قانون از همکاری سایر ضابطان دادگستری نیز استفاده کند .

تصریه ۴ - در ارتکاب جرایم موضوع ماده واحده قانون به صورت سازمان یافته و تکرار و تعدد آن ، ضوابط تشديد مجازات برابر قانون اعمال خواهد شد .

ماده ۱۰ گزارش های ارتکاب تخلفات پژوهشی موضوع تبصره (۶) ماده واحده قانون بدوا در کارگروه های اخلاق در پژوهش موضوع ماده (۳) آین آیین نامه مطرح می شوند . کارگروه های مزبور ضمن بررسی و تحقیق مقدماتی و در صورت لزوم ارجاع امر به کارشناس متخصص در موضوع ، پرونده را به همراه پیشنهادهای خود به مراجع پیش بینی شده در تبصره (۶) ماده واحده قانون ارسال می کنند تا مطابق قوانین و مقررات مربوط ، نسبت به موضوع رسیدگی شود . نظر کارگروه برای مراجع یاد شده جنبه مشورتی دارد .

تصریه - کارگروه های اخلاق در پژوهش مکلفند فرد در مظلان ارتکاب تقلب را در جریان کامل پرونده قرار دهند و برای وی مهلت دفاع منظور کنند . مراجع موضوع تبصره (۶) ماده واحده قانون نیز مکلفند امکان دسترسی به تمام اطلاعات پرونده و بهره مندی از وکیل یا نماینده را برای فرد در مظلان ارتکاب تقلب فراهم کنند .

ماده ۱۱ - در صورت قطعیت محکومیت صادر شده توسط مراجع

موضوع تبصره (۶) ماده واحده قانون ، مراتب به اطلاع مؤسسه و سازمان اداری و استخدامی کشور و دستگاه های اجرایی ذی ربط در مورد کارکنان بخش دولتی می رسد و در مورد کارکنان سایر بخش ها به نحو مقتضی اطلاع رسانی خواهد شد تا نسبت به سلب هرگونه امتیاز مادی یا معنوی مترتب بر آن و لغو اثر هرگونه مدرک تحصیلی ، پایه ، مرتبه علمی ، رتبه یا عنوانین مشابه علمی ، اقدام قانونی لازم را به عمل آورند .

ماده ۱۲ - لغو اثر مدرک تحصیلی حاصل از تقلب موضوع

تبصره (۶) ماده واحده قانون ، پس از اثبات تقلب علمی در کارگروه اخلاق در پژوهش مؤسسه و محکومیت قطعی در مراجع موضوع تبصره (۶) ماده واحده قانون ، توسط مؤسسه صادرکننده انجام می شود .

ماده ۱۳ □ در صورت ارتکاب تقلب علمی موضوع قانون توسط دانش آموختگان دانشگاه های خارج از کشور که مدرک تحصیلی خارجی آنها مورد ارزشیابی قرار گرفته است ، پرونده حسب مورد توسط وزارت به یکی از مؤسسات ارجاع می شود . در صورت قطعیت حکم مربوط به ارتکاب تقلب علمی ، گواهینامه ارزشیابی صادر شده توسط واحد صادرکننده از درجه اعتبار ساقط خواهد شد .

معاون اول رئیس جمهور - اسحاق جهانگیری